

SLOVENIJA

Uredništvo: Ljubljana, Tyrševa cesta št. 17
 Naročnina četrletno 15 Din
 za pol leta 30 Din
 za vse leto 60 Din
 Posamezne številke 1.50 Din
 Za inostranstvo celoletna naročnina 90 Din

Ljubljana, 2. oktobra 1936.

Upravništvo: Ljubljana, Tyrševa cesta 17
 Poštočerkovni račun:
 Ljubljana št. 16.176
 Rokopisov ne vračamo
 Oglasi po tarifu
 Tiska Zadržna tiskarna (M. Blejec) v Ljubljani

Slovenska politika

Ali je naše vprašanje samo politično?

Pojmu politika dajemo navadno nedopustno tesno vsebino. Politika je življenje, je gibanje, je umetnost, je znanost in še marsikaj, le roko delstvo ni. Prava narodna politika je izraz vseh v narodu delujočih moralnih, duhovnih in drugih energij. Velike politike ni brez velikega moralnega in duhovnega napora. Velik politik ni samo organizator, on je tudi velik umetnik, velik psiholog, velik človek. On je tudi duhovni voditelj. Mi vemo, zakaj je Krek tudi kot politik nekaj pomenil. V politiki šablona in teorija nič ne veljata. Komur so ideologije berglje, ta naj pusti politiko, on ostane večer šušmar. Politika je umetnost aktivizacije ljudskih množic in narodnih energij za določene cilje. Ta aktivizacija pa ni samo strankarskopolično delo. Vsako močno politično gibanje je obenem duhovno, idejno gibanje. Zato so jalovi vsi računi vseh samopolitikov, da bodo s cenjenimi gesli in zgolj političnimi sredstvi nekaj trajnega ustvarili.

Značilno za politike majhnega formata je, da slepo posnemajo neke vzore. A tvorna politika ne pozna posnemanja. Nam se visi v političnem oziru pred očmi zgled hrvaškega naroda. Prav, a posnemati v podrobnostih Hrvatov ne moremo. Hrvaška narodna zavest in politična zrelost nista nastali čez noč in tudi ne v nekaj letih in brez velikih naporov in žrtev. Pogoji političnega zorenja so bili pri njih drugi ko pri nas. Naš položaj je čisto svojevrsten in ni je politike in političnega gibanja ne v državi, ne v Evropi, ki bi ga lahko nekritično presajali na naša tla, ker so kulturni, moralni in gospodarski pogoji od naroda do naroda različni. Svetovni politični in socialni tokovi se odražajo v vsakem narodu na svoj način.

Naša majhnost je v naši neaktivnosti. Moči slovenstva ne pozna, kdor prezira nakopičene energije in vrednote, ki so jih ustvarili rodovi naših prednikov na vseh področjih človeške dejavnosti. Napori tisočev anonimnih delavcev na gospodarskem, kulturnem, socialnem, prosvetnem in vzgojnem področju so od roda do roda v desetletjih in stoletjih množili naš narodni kapital. Slaba politika ta kapital zapravlja, dobra pa ga dviga.

Slovinci še čakamo na narodno gibanje, ki bo

vse v narodu speče sile razgibalo, združilo in usmerilo na velike ljudske in narodne cilje. To gibanje bo šele izoblikovalo naš pravi narodni obraz. Slovenski narodni prepoved je svojo nalogo komaj na pol opravil. Tudi naši najboljši duhovi si niso upali slovenske misli do konca misliti. Jedro zla ni v naši strankarski razcepljenosti. Ta je samo nasledek naše notranje nedovršenosti in nesamostojnosti. Narodu v takih težkih življenjskih razmerah, kakor so naše, je treba vse večjega napora, da doseže tisto notranje ravnotežje, ki se na zunaj javlja kot narodna samozavest in ponos. Ni nobena sramota, če nismo dalje, kakor smo. Neizmerne so duševne in druge ovire našega notranjega zorenja. Posamezniki prehitavajo v svojem razvoju stoletje in so nestrpni. Današnja doba ni ugodna za osamosveščanje in uveljavljanje malega naroda. Količina vlada. Duhovne vrednote niso visoko v ceni. Tehnika ima veliko besedo. Moderna civilizacija s svojimi pridobitvami na zunaj vse zenačuje. Kdor ima moč in uspeh, ima tudi javno mnenje za sabo ne glede na to, na kateri strani je pravica.

Dekadencija evropskega duha in evropske kulture je za nas večja nevarnost, kakor se nam morda dozdeva. Za male narode pomeni neposredno življenjsko nevarnost. Kjer odloča samo še številna premoč ter se oznanja evangelij neomejene narodne sebičnosti, tam za male narode ni več prostora. Narodno načelo je zgubilo svojo pravo vsebino. Strašna usoda naših zamejnih rojakov je dovolj resno svarilo vsem poštemim Slovincem, in če je kljub temu pri nas dovolj ljudi, ki občudujejo moče nasilja kot svoje vzore, je to znamenje velike zbežanosti duhov.

Kdor bo po letih prebiral današnje slovensko časopisje, se bo zgrozil nad puščavo, ki jo je dekadencija evropskega duha povzročila tudi pri nas. Prepričan se bo, da smo v isti sapi, ko smo gromeli proti materialistični miselnosti tega časa, ji sami podlegali, da smo sicer patetično oznanjali končno zmago luči nad temo, a vse svoje upe tudi v čisto duhovnih stvarih stavili edinole na politično moč. Zadeval bo na očitno malikovanje pred zunanjo močjo celo tam, kjer bi morala biti vera v duha in duhovne vrednote največja. Zasedil bo bolj ali manj prikrito zavzemanje za

ideologije in politične smeri, ki so se drugod zaklele, da iztrebijo slovenstvo z vsemi sredstvi do zadnjega sledu.

Videl bo nemogoča protislovja in neskladnosti v izpovedovanju načel in nauk ter izvajanju sklepov, neumljiv strah pred bodočnostjo iz nevere v duha, večje zaupanje v bučno propagando, radikalne besede, demagoška gesla, v zbujanje strasti in sovraštva, ko v resnico in pravico, v prepričevalni dokaz in zgled.

Očital nam bo po pravici, da smo klicali po svetniku, a zatajili njegov zgled in nauk, da smo rotili Boga, a se klanjali satanu, da je zmagovala vsepovsod tesnosrčnost in omejenost nad duhovno širino in življenjsko modrostjo.

Ne podcenjujmo nevarnosti, ki nam preti od te strani za naše duhovno življenje in politično zbiranje. Upreti se moramo poplavi materialistične miselnosti z vso silo, sicer bomo kmalu doživeli, da se bo tudi pri nas duhovna strpnost iz močne vere smešila kot slabost.

Naša slovenska stvar bo zmagala kot pravična stvar in nič drugače. To ne pomeni, da bo zmagala brez žrtev in tveganja. Naša usoda je povezana z usodo kulturne Evrope. Slovenska stvar bo zmagala, ko bo zmagala v Evropi pravica nad nasiljem, duhovna in kulturna skupnost evropskih narodov nad nacionalističnim pohlepom, vera v človeka in človeško dostojanstvo nad mehanistično pojmovanim kolektivizmom. Čim manjši smo kot narod, tem vnetejši glasniki evropske duhovne in kulturne skupnosti moramo postati. V zvestobi do tega duha, ki je ustvaril v nas in iz nas, kar imamo in kar smo, bomo najbolje potrdili sebe kot narod.

Brez volje do duhovnega in moralnega prepoveda tudi v političnem življenju ne doživimo svojega velikega dne. Če je naloga enih, da organizirajo množice za politično akcijo, je naloga drugih, da ustvarjajo moralne in duhovne pogoje za to. Ena naloga se z drugo prepleta. Res je, vprašanje današnjega dne je za nas prvenstveno politično, a politično v širokem in najširšem pomenu besede kot mobilizacija vseh narodnih energij za odločilno merjenje sil v boju za svobodno narodno življenje. L—i.

Moč države tvorijo zavedni državljani in ne podložniki.

Z. R.:

Ljudska usta

Letošnje počitnice mi ni bilo dano prebiti na morju ali v gorskem zatišju. Ostati sem moral lepo doma, pa vdan v usodo razmišljati o spremenljivosti vsega in o vzrokih te spremenljivosti. No, tudi tistih nekaj izletov, ki sem jih bil naredil, mi je nudilo dosti užitka. Že na prvem me je zaneslo v družbo kmetov, ki so vzbudili mojo pozornost. Slišal sem marsikaj, česar bi ne bil nikoli verjel. Potlej sem nalašč iskal takih družb. Večkrat se mi je posrečilo; parkrat ne. Odprl sem oči in ušesa, pa opazoval in vlekel. Koliko resnice in globoke modrosti pride iz ljudskih ust! Doktor Krek je imel prav, ko je rekel nekoč, da mu je marsikatera zdrava misel bila iz preprostih ljudskih ust. Tako je zažarel v knjigi ali na parlamentarnem odru marsikateri utrinek, ki so ga ukresala preprosta ljudska usta. Tudi jaz sem si zapomnil nekaj izrekov, ki jih tu podajam, kakor so bili izrečeni.

Resnica in laž.

Kdor misli, da je resnici mogoče delati silo z lažjo, vara samega sebe.

Kdor molči, kadar bi moral govoriti resnico, laže.

Kdor brani govoriti resnico, podpira laž.

Le slaba vest se boji resnice.

Resnica je strpna, laž nasilna.

Resnica je brezkompromisna.

Resnica v svojo obrambo ne potrebuje sile.

Resnica v družbi sile je laž.

Resnici ni treba tolmača.

Reci lačnemu, da je sit, pa bo vedel, da lažeš; so pa siti, ki zahtevajo, da jim verjameš, da so lačni.

Za vse že imamo centrale, samo za resnico še ne. Laž ne more biti samemu sebi sodnik; zato je treba slišati oba zvona, da se pravo spozna.

Noben zvon ne zvoni samo na eno stran. Laž je v strahu pred samo seboj; zato se druži s silo.

Zadnji ne sme govoriti resnice, prvemu je laž dovoljena.

Resnica je večkrat grda — za tistega, ki laže, vselej; zato jo oblačijo v laž, ki je še grša.

Kdor res ljubi resnico, dela tako, kakor govori, tudi tedaj, ko ga nihče ne vidi.

Resnica je od vekomaj, laž je človeški izum.

Ljubezen in sovraštvo.

Ljubezen se ne seje s silo.

Ljubezen in sovraštvo sta kakor resnica in laž: kdor pravi, da ljubi, pa se druži z lažnikom, sovraži.

Kdor se veže z močnejšim, naj ne zahteva, da mu slabejši zaupajo.

Reci vragu angel, smejali se ti bodo; reci človeku pes, pohvaljen boš.

Pravica in krivica.

Ko so upodobili Pravico z zavezanimi očmi, še ni bilo šol za slepce.

Pravici ni treba meča.

Tehnice, kakor jo ima Pravica, so že staroverske.

Tudi krivične sodbe se izrekajo v imenu Pravice.

Krivičnika je med krivičniki strah; še bolj ga je med pravičniki.

Krivičnikova usta so polna poštenja.

Surovost in sila sta znamenje slabosti, ne pravice.

Častilakomnost.

Čast je najdražja stvar; za njo dajo mnogi vse in še sebe povrh.

Prava čast je v srcih.

Častihlepnost mnogih je tolika, da bi že za življenja radi videli svoj pogreb, če bi ne bilo treba umreti.

Krek.

Krek živi še po smrti.

Krek je hodil tudi po parketu v škornjih; zato mu verjamemo še danes.

Krek ni nikdar odložil duhovniškega ovratnika.

Krek je samo spodaj imel zašit žep. Krekov žep je imel čudno lastnost, da je v njem padal denar navzgor.

Če si rekel Kreku, da je lump, se je smejal; če si mu rekel, da je plačan agitator, si ga užalil.

Krek je za agitacijo dajal iz svojega.

Poslanske dnevničke so Kreka tako pekle, da jih je vse razdal.

Ena sama Krekova vrlina zabriše vse njegove napake.

Koliko dobi Slovenija za javna dela

I.

V 50. številki »Slovenije« lanskega leta smo na podlagi statistike belgrajskega ministrstva za stavbe dokazali, da je prejela tuzemeljska Slovenija (dravska banovina) za javna dela od skupnih državnih investicij v l. 1950 le 1,27%.

L. 1950 je pa plačala dravska banovina 9,7% vseh neposrednih davkov, l. 1951 10,2%, l. 1955 pa 11,6%. Če računimo pa še posredne davke, je plačevala tuzemeljska Slovenija od skupnih državnih dajatev dobrih 16% in jih plačuje še več sedaj, ko se leto za leto zvišava delež tuzemeljske Slovenije na neposrednih davkih in je znašal leta 1954 že 12,1%, l. 1955 pa celo že 14 odstotkov in to v časih, ko je pritisnila gospodarska stiska najhuje.

Tuzemeljska Slovenija je ozemlje, ki je gospodarsko najintenzivneje razvito izmed vseh banovin v državi, tudi gostota prebivalstva je skoraj največja. Ker je slovensko ozemlje tudi najbolj industrializirano, donos kmetijstva zaradi slabe zemlje najmanjši in je tudi brezposelnost največja, so javna dela v času gospodarske stiske v Sloveniji najbolj potrebna. Bila bi pa tudi najbolj dobičkanosna, n. pr. nove železnice, ceste, pa tudi vodne stavbe in zboljšanja zemljišč, kajti Slovenija je prehodno ozemlje za druge države, ki plačujejo voznino za prevoz čez slovensko ozemlje, je ozemlje, ki je pripravno za tujski promet, ki daje tudi državnim blagajni dobiček; od zboljšanja zemljišč in osuševanja močvirij ima tudi država dobiček. Pameten gospodar investira tam, kjer dobiva iz investicij dohodke.

V letošnji 5. številki »Slovenije« smo našli javna dela, ki bi bila v Sloveniji (dravska banovina) potrebna. Našteli smo nove železnice Rogatec—Brežice—Novo mesto, št. Janž—Sevnica in Kočevje—Sušak. Potem ceste: Ljubljana—Sušak (nova cesta), Bled—Kranj—Grosuplje—Brežice (modernizacija in tlakovanje), Kamnik—Luče (nova cesta), državna meja—Maribor—Ljubljana (ureditev in tlakovanje), Ljubljana—Brežice (nova cesta za Savo), Maribor—Prekmurje (nova cesta). Omenili smo regulacijo Save, Drave, Mure, Savinje, Sotle, Sore, Dravinje, Pesnice, Mislinje in Meže. Našteli smo bolnišnice v Ljubljani, Mariboru, Celju, Kranju in na Jesenicah ter novo vseučilišče v Ljubljani, novo glavno železniško postajo v Ljubljani ter sodišče v Celju in pa osuševanje ljubljanskega Barja ter elektrifikacijo Dolenjske, Spodnje Štajerske in Slovenske Krajin. Za vsa ta dela bi bilo potrebnih okoli 1.400 milijonov dinarjev. Nismo omenjali toliko in toliko drugih potrebnih javnih del in tudi ne elektrifikacije železniških prog, kakor jih elektrificirajo sosedne države zraven Slovenije. Da ne bi bila nobena izmed naštetih, pravkar omenjenih investicij nepotrebna, je gotovo. In če bi bile vse izvršene, bi tuzemeljska Slovenija še vedno zaostajala za pokrajinami najbližjega tujezemlja glede cest in železnic.

Znesek 1.400 milijonov dinarjev, ki bi bil potreben dandanes za javna dela v Sloveniji, se zdi mogoče komu precej visok. Če pa upoštevamo, da po svetovni vojni prav za prav v Sloveniji niso izvrševali skoraj nobenih večjih javnih del in da je računati to vsoto na razdobje 18 let ter da bi prišlo za zadnjih 18 let za nazaj na leto le dobrih 77 milijonov dinarjev, bo tudi največji dvomljivec moral pripoznati, da znesek 1.400 milijonov dinarjev za javna dela v tuzemeljski Sloveniji ni previsok. Posebno pa ni previsok zato, ker tuze-

Značaj.

Če bi izpraševanje vesti raztegnili na vso svojo preteklost, bi pri mnogih krivulja dosegla vzpon, ki bi ga ne zmogel najdražji avtomobil.

Dejanja in nehanja mnogih so en sam pogreb njih lastne preteklosti.

Sušteršič.

Sušteršič je resnično umrl. Sušteršiča je držala avtoriteta. Pri Kreku je hodila policija zadaj, pri Sušteršiču spredaj.

Ko je Sušteršičeva zvezda že tonila, je začel hoditi na nepolitичne priredbe, ki z njegovo osebo niso imele nobene zveze; tu se je postavljaj, češ: Glejte, vsi so za menoj!

Judež.

Judež je moral sam vprašati: »Ali sem jaz?« Danes bi to storil kdo njegovih najemnikov. Judež je prodal Gospoda za trideset srebrnikov; danes bi ga ceneje, ker jih je več.

Enega Judeža so lahko prenesli; dva bi še lažje. Judež je vrgel srebrnike od sebe, njegovi sledbeniki jih spravljajo.

Gospodarska stiska je udarila tudi Judeže; tepejo se za prvenstvo, toliko jih je.

Krivi preroki.

Kdor reče: »Jaz sem,« ga vprašaj: »Kdo te pošilja?«

meljska Slovenija plačuje na leto okoli 650 milijonov dinarjev v državno blagajno, ki jih ne prejema nazaj za svoje potrebe.

II.

Vsa večja javna dela, ki jih v zadnjih letih izvršujejo banske uprave, ali pa neposredno ministrstvo za stavbe in ki se plačujejo iz državnih kreditov, pokrivajo:

1. iz državnega posojila iz leta 1954 v znesku 1 milijarde;

2. iz tako imenovanega državnega fonda za javna dela, ustanovljenega septembra 1955. V ta državni fond se stekajo sledeče dajatve:

a) povišana užitnina (trošarina) na bencin in sicer 2 dinarja za 1 kg;

b) povišana užitnina na bencinsko mešanico 1 dinar za 1 kg;

c) užitnina na cement 15 dinarjev za 100 kg;

d) prispevki finančnega ministrstva iz prihrankov na leto 50 milijonov dinarjev.

Gotovo je, da prispeva Slovenija v ta drž. fond za javna dela najmanj isto kvoto, kot jo plačuje pri davkih v obče, torej vsaj 16%, če ne več, ker je v Trbovljah tovarna za cement in je v Sloveniji poraba bencina zaradi močno razvitega avtomobilskega prometa zelo velika in večja kot v drugih banovinah. Natančna višina prispevkov posamez-

nih banovin v državni fond za javna dela nam ni znana.

Iz enomilijardnega posojila iz l. 1954 je dosedaj porabljenih okoli 670.000.000 dinarjev. Ljubljanski dnevnik »Jutro« je v soboto 26. septembra t. l. poročal, da je sedanji minister za stavbe povedal, da je doslej iz enomilijardnega posojila porabljenih 578 milijonov dinarjev. Ta številka pa more pomeniti le resnična izplačila iz tega posojila, ne pa do sedaj iz tega posojila že dovoljenih kreditov za posamezna javna dela. V resnici je bilo doslej iz enomilijardnega državnega posojila za posamezna javna dela dovoljenih že 670.000.000 Din.

Od teh 670 milijonov dinarjev je prejela Slovenija 55 milijonov dinarjev ali 5,22% in sicer:

1. za preureditev državne ceste Kranj—Ljubljana 20 milijonov dinarjev;

2. za preureditev državne ceste Škofljica—Kočevje 10 milijonov dinarjev;

3. za preureditev državne ceste Maribor—Šent Ilj 5 milijonov dinarjev.

Iz državnega fonda za javna dela bo porabljenih od časa, ko je bil ustanovljen, t. j. od meseca septembra l. 1955 do konca leta 1956, za javna dela po vseh 9 banovinah dobrih 190 milijonov dinarjev, zunaj zneskov za podpore revni mladini in zneskov za nekatera javna dela, ki jih izvršuje ministrstvo za stavbe samo.

Koliko in kdaj je bilo iz tega fonda dodeljenega posameznim banovinom, je razvidno iz sledečega pregleda razdelitve državnega fonda za javna dela. Bilo je:

Dodeljenih banovini	S sklepom ministrskega sveta meseca				Skupaj
	decembra 1953	junija 1955	junija 1956 (ceste)	junija 1956 (vodne stavbe)	
Dravski . . .	3.000.000— 10%	2.700.000— 5,0%	3.700.000— 6,7%	2.662.000— 5,4%	12.062.000— 6,35%
Savski . . .	3.000.000— 10%	2.300.000— 4,2%	4.000.000— 7,2%	5.900.000— 11,9%	15.200.000— 8,00%
Drinski . . .	3.000.000— 10%	5.250.000— 9,5%	5.000.000— 9,0%	2.044.000— 4,1%	15.294.000— 8,01%
Primorski . . .	4.500.000— 15%	7.500.000— 13,6%	8.000.000— 14,4%	13.272.000— 26,8%	33.272.000— 17,51%
Zetski . . .	4.500.000— 15%	4.500.000— 8,2%	5.000.000— 9,0%	15.000.000— 30,3%	29.000.000— 15,26%
Donavski . . .	3.000.000— 10%	20.000.000— 36,4%	4.000.000— 7,2%	710.000— 1,4%	27.710.000— 14,59%
Moravski . . .	3.000.000— 10%	4.550.000— 8,2%	3.000.000— 5,4%	3.158.000— 6,4%	13.708.000— 7,22%
Vrbaski . . .	3.000.000— 10%	3.700.000— 6,7%	2.500.000— 4,5%	2.810.000— 5,3%	11.810.000— 6,22%
Vardarski . . .	3.000.000— 10%	4.500.000— 8,2%	20.300.000— 38,6%	4.130.000— 8,4%	31.989.000— 16,84%
Skupaj . . .	30.000.000— 100%	55.600.000— 100%	55.500.000— 100%	49.545.000— 100%	190.045.000— 100%

Slovenija (dravska banovina) je prejela tedaj iz državnega fonda za javna dela ves čas, odkar ta fond obstaja, 12.062.000 dinarjev ali 6,45% od skupne vsote 190 milijonov dinarjev.

Če računimo skupaj 5,22%, ki jih je prejela tuzemeljska Slovenija iz 1 milijarde državnega posojila pa 6,35% od skupnih izdatkov za javna dela iz državnega fonda za javna dela, vidimo, da je Slovenija (dravska banovina) prejela iz teh dveh virov skupaj le 5,76% od vsega denarja, ki ga je določila država za javna dela v vsej državi in to od l. 1955 do danes. Dobila je skupaj 47.062.000 Din.

Po davčnih obremenitvah bi pa imela prejeti Slovenija vsaj 16%, če bi se tudi ne upoštevalo, da je pred l. 1955 Slovenija dobivala le dober 1% ali pa še manj od skupnih državnih izdatkov za javna dela. Iz državnega posojila 1 milijarde iz leta 1954 in iz državnega fonda za javna dela bi imela dobiti Slovenija po ključu 16% od leta 1955 do danes za javna dela 137.607.200 dinarjev. Dobila je pa kakor izhaja iz zgoraj zapisanih števil, le eno tretjino, kar bi ji šlo in skupaj 90 mi-

lijonov 545.200 dinarjev premalo v zadnjih treh letih, ker je kredit dovoljen s sklepom ministrskega sveta meseca decembra 1955 veljal šele z novim letom.

Če bi pa Slovenija vsaj zadnjih 10 let dobivala za javna dela tisti delež, kakor ji gre, oziroma na leto po 157 milijonov dinarjev, bi bila izvršena vsa tista javna dela, ki so v Sloveniji potrebna in kot smo jih zgoraj v l. odstavku tega sestavka našli in ki bi stala skupaj okoli 1.400 milijonov dinarjev. Imeli bi že 3 nove železniške proge, 6 velikih sodobnih cest, regulirane bi bile vse glavne slovenske reke, dostojne bolnišnice v Ljubljani, Mariboru, Celju, Kranju in na Jesenicah. Imeli bi v Ljubljani veliko novo vseučilišče, novo veliko glavno postajo ter novo sodišče v Celju in bi bilo ljubljansko barje popolnoma osušeno in pa slovensko podeželje vse elektrificirano.

Ideal države mora biti nuditi v notranjosti čim več svobode in na zunanji predstavljati čim večjo moč.

Slovenska katoliška skupnost in njene težave

Na delavskem taboru pri Sv. Joštu dne 6. septembra 1956 je imel dr. Andrej Gosar zanimiv govor, katerega je priobčila »Delavska pravica« 17. septembra 1956, drugi listi pa so ga zamolčali. V tem govoru nas morajo zanimati nekatere izjave, zato jih v sledečem navajamo:

»Jugoslovanska strokovna zveza in slovenska katoliška skupnost. — Glede JSZ in s tem glede vas vseh, mislim, je v tem oziru stvar sama po sebi popolnoma jasna. JSZ je bila od vsega začetka, je danes in hoče vedno ostati organizacija katoliškega delavstva, organizacija, ki se v svojem programu in praktičnem delu naslanja na krščanska življenjska in posebej še na krščansko socialna načela. Zato je jasno, da se kot celota in v posameznih svojih udih čuti in mora čutiti kot del vsega katoliškega in posebej še slovenskega katoliškega občestva...«

»... Poleg tega pa smo spredaj videli, kako silijo izredne razmere, v katerih danes živimo, k temu, da bi se kolikor mogoče vsi Slovenci enotno in skupno borili za svoje pravice in skupno branili svoje gospodarske in socialne interese. Zopet pa je jasno, da bo do takega občestvenega nastopa v javnem življenju prišlo le tedaj, če bo njegovo katoliško jedro dovolj zdravo in trdno, da bo lahko v tistih vprašanjih, ki nimajo svetovno nazorskega značaja, zbralo okrog sebe tudi druge pozitivne in poštene slovenske elemente. Rušiti slovensko katoliško skupnost in na njenih razvalinah graditi enotno slovensko fronto, bi bilo po mojem trdnem prepričanju brezupno, pa sila nevarno početje. To je en razlog več, zaradi katerega slovensko katoliško delavstvo organizirano

v JSZ, hoče in mora biti pozitiven, soustvarjajoč ud slovenske katoliške skupnosti.

»Vse to pa samo na sebi ne zadošča. Iz tistega notranjega katoliškega občestva, ki je v resnici najvažnejše, ne more pač nihče nikogar izključiti, ako ne stori tega sam. Ko govorimo o potrebi in pomenu naše slovenske katoliške skupnosti, gre predvsem zato, da bi se ta skupnost vsaj v določenih primerih pokazala tudi na zunanji, v javnem življenju in v javnih nastopih, v stvarih, ki nimajo neposredno verskega značaja.

»Za tako javno sodelovanje pa so, kakor povsod drugod v življenju, potrebni nekateri pogoji, brez katerih je enoten nastop praktično nemogoč. Mislim, da je eden prvih in najvažnejših pogojev za to pač ta, da se nihče ne ponaša, kakor da je samo on pravoveren, vsem, ki v Bogu ve kakšni posvetni stvari ne morejo ali nočejo z njim, pa pritiskne pred vernim ljudstvom pečat nepravovernosti. Tako ravnanje podira najgloblje osnove prave katoliške skupnosti.

»Drug tak pogoj je tisto poštenje, ali če hočete, tista odkritost, ki nam edina omogoča, da drug drugemu tudi brez strogih dokazov kaj verjamemo in njegovi besedi zaupamo. In čim višje se je kdo na družbeni lestvici povzpел, tem bolj brezpogojno mora biti zvest resnici; drugače podira in ruši osnove tistega medsebojnega zaupanja, brez katerega ni in ne more biti prave občestvene skupnosti.«

Nesporno je, da je tako imenovana »slovenska katoliška skupnost« tista skupnost med slovenskim narodom, ki obsega največje število vsaj v glavnih načelih enako mislečih ljudi. Zato je ta

skupnost vsaj silno važen organizatorni element. Slisali smo ponovno, da se slovenski politiki niso sklicevali na pripadnike stranke, ampak na slovensko katoliško skupnost.

Zato je ta slovenska katoliška skupnost važen, mogoče najvažnejši činitelj tudi za tiste Slovence, ki tej skupnosti načelno ne pripadajo, pač pa to skupnost upoštevajo, kot pravi Slovenci. Za vse te navedene besede dr. Gosarjeve niso neprijeten in nedobrodošel glas. Ne rušenja, združitve zdaj so časi, za nas Slovence. Zato nas vse zanima, ako dr. Gosar ugotavlja, da bi našel lahko še več stvari, ki motijo slovensko katoliško skupnost in jo resno ogražajo. Prav posebno neugodno je, da tožba o ograženju slovenske katoliške skupnosti prihaja ravno iz delavskih vrst. Povsod so prišli do prepričanja, da je treba v narodne vrste vrniti

tudi tisto delavstvo, ki se je narodnostni misli odtujilo, in z vsemi sredstvi dela na to, da se v narodne vrste pritegne tudi delavstvo. Med Slovenci je ravno katoliško delavstvo od vseh strani priznано kot odlično slovensko in narodno, zato bi pomenilo veliko izgubo za vsó slovensko misel, ako bi se to delavstvo ločilo od slovenske katoliške skupnosti.

Ni naloga »Slovenije«, da bi iskala krivce za to stvar. Prepričani smo, da bo slovenska katoliška skupnost imela toliko zdravih sil, da bo te težave prebolela. To tudi v imenu slovenske misli želimo.

Zakon, ki se pogosto spreminja, ni nikoli dober in nima velike veljave. Zato je najstarejše slovensko geslo stara pravda —

Zatajeno načelo

Ob razvrednotenju franka priobčujejo listi nekatere izjave sedanjega francoskega ministrskega predsednika Bluma. Te izjave so tako važne, da se je treba ustaviti in zamisliti ob njih.

Ob nastopu vlade letošnjega 6. junija je rekel Blum:

»Kaj je avtoriteta v demokraciji? Strogo spolnjevanje vseh volilskim množicam danih obljub.«

In na to je še nadaljeval v drugi zvezi.

»Dežela naj od nas niti ne pričakuje niti se ne boji, da bi kakega lepega jutra oblepili zidove z belimi listi, v katerih bi naznanjali denarni državni udar, namreč razvrednotenje franka.«

Prav o tem vprašanju se je izrazil Blum kasneje še bolj določno:

»Stalnost naše denarne veljave bomo dosegli z drugimi, zdravejšimi sredstvi, kakor z razvrednotenjem.«

No, in dobre tri mesece pozneje so bili zidovi oblepljeni s tistimi belimi listi in stalnosti franka niso znali doseči, razen z razvrednotenjem.

Na tem mestu in v tej zvezi nimamo namena razmotrivati načelno vprašanje razvrednotenja. Sicer so pa dosedanje skušnje že tako dovolj jasno pokazale, da je vsako razvrednotenje kake denarne veljave navsezadnje zmeraj zadelo le malega človeka, za kratkotrajnim uspevanjem je vselej prišla še hujša stiska. Dobiček od njega so imeli zmeraj le spekulant, prikrajšan in goljufan pa je bil mali varčevalec in vsak, ki je navezan na plačo ali mezdo. Stvarna bodoča zgodovina razvrednotenja poskusov bo tudi dokazala, da je prav razvrednotenje moralo navsezadnje ubiti vsako medsebojno zaupanje, zlasti vsako zaupanje v denarno politiko države. Kako naj kdo verjame, da je denar toliko in toliko vreden, ko pa pride čez nekaj mesecev ista država ali celo ista vlada, pa pravi: »Saj ni res, denar ni toliko vreden, pač pa za tretjino manj!« Psihološko nezogibno je, da se z vsakim novim razvrednotenjem ta nezaupljivost stopnjuje. Če pa je že v lastni državi in nasproti njej nezaupljivost velika, koliko večja mora biti šele v meddržavnem gospodarstvu. Zatreji mora vsako smotrno in gospodarsko meno dobrin in s tem seveda onemogočiti vsako smotrno gospodarstvo sploh — kar je danes morebiti edini, gotovo pa poglaviti vzrok vseh stisk.

Toda, kakor rečeno, to le bolj mimogrede. Blumove navedene izjave so važne bolj v drugem pogledu.

Če naj in katera oblika vladavine more demokracija obstajati samo v medsebojnem zaupanju državljanov. To medsebojno zaupanje je šele tisto, kar daje demokraciji stvarno vsebino. Kajti brž ko tega zaupanja ni, postane demokracija vladavina spricho in navzlic najlepšim zakonom samo oblikovna, zunanja. To se pravi, da ji manjka jedro. To se pravi dalje, da demokracija sploh ni več, kajti vprav za demokracijo je miselno jedro poglavito, zunanja oblika pa le drugotnega pomena.

Ob našem planinstvu

V »Mladiki« priobčuje Ivan Bučer vrsto sestavkov o »Človeku v gorah«. Sestavki so zanimivi in poučni: v zadnjem podaja pisec kratak zgodovinski pregled našega planinstva. Venčdar pa se zlasti temu pregledu vidi, da stoji preveč pod vplivom nekakšnih bolj podlistkarsko-propagandnih kakor zgodovinsko-sociološko stvarnih tujih naukov. Tako n. pr., ko piše, da je »germanski osvajačni duh prignal v začetku 19. stoletja prve planince v naše gore«. V resnici pa prav pri našem planinstvu v tisti dobi ni imel ta »osvajalni duh« nobene važne vloge. Kajti začetek planinstva je bil pri nas ko drugje v prvi vrsti znanstvenega značaja, tesno povezan s tedanjim mogočnim razmahom naravoznanstva. Geologi in botaniki so bili prvi raziskovalci Alp, tudi naših Alp. Med najodličnejše poznavalce slovenskih planin v tisti dobi spada brez dvoma na Slovenskem živeči in delujoči Francoz Baltazar Haquet, ki je napisal tudi — brčkone sploh prvo — navodilo, kako se

Podlaga tega medsebojnega zaupanja v demokraciji pa je, da se more in sme vsakdo zanesti na javno dano besedo. Saj ni mogoča niti tesnejša povezanost zasebne družbe, če je v njenem osredju

Tembolj sme pričakovati vsak, da bo prvemu ali enemu izmed prvih državljanov dana beseda sveta.

Morebiti poreče kdo: seveda, tako je. Ali tako daleč le ne sme nihče tirati stvari, da bi bil kdo še zmeraj vezan na besedo, pa četudi so se medtem spremenile razmere prav od korenine.

Res, prav res, toda le če so se spremenile, prav res spremenile. Pa še nekaj povrh.

Kajti v tem primeru se ne more govoriti o kaki res koremiti spremembi. Od 6. junija je preteklo komaj dobrega četrta leta. In še po šestem juniju je francoska vlada zastopala prav do zadnjega časa isto stališče. Listu, ki bi bil zagovarjal razvrednotenje franka, je grozila zaplemba, zasebniku pa zapor. Kar bo najbrž poslej grozilo tistemu, ki ne bo za razvrednotenje.

Ne, razmere se niso toliko spremenile, če so se sploh kaj bistveno spremenile. Spremembe, ki zadevajo milijarde, sploh ne prihajajo čez noč.

Pa tudi, če bi se bile res toliko spremenile, ne bi bila smela vlada snesti danes besede. Kajti slovenska javna obljuba je bila dana francoskemu ljudstvu. In ko jo je to ljudstvo sprejelo in vzelo na znanje, ko je to obljubo odobrilo, je postala vlada — kakor vsaka vlada v demokraciji! — zgolj pooblaščenec ljudstva, in obljuba se je tisti hip spremenila v naročilo suverena ljudstva, ki naj ga vlada izvrši.

Samo v enem primeru bi smela vlada ravnati drugače: če bi namreč javno obljubo prav tako javno preklicala in hkratu izvajala tudi vse nezogibne posledice za primer, da bi ljudstvo tega preklica ne odobrilo.

Vse to bi pa zahtevalo, da stopi vlada pred ljudstvo pred razvrednotenjem, ne pa že po njem. Tako postavljanje pred izvršena dejstva je nedemokracijsko, bojazljivo izmikanje pred ljudstvom in njegovo sodbo.

Da bi razvrednotenje franka vsaj na daljšo roko moglo poživiti francosko gospodarstvo, o tem močno dvomimo. Prav nič pa ne dvomimo o tem, da bodo okolnosti, pod katerimi se je izvršilo, hudo škodovala demokracijski misli. Kajti demokracijska avtoriteta, tista, ki zahteva po Blumovi lastni besedi strogo spolnjevanje obljub, ta je bila težko zadeta.

In prav nam, ki zastopamo zmeraj demokracijsko misel brez prilastkov in brez pridržkov, je tega žal. Blumova vlada je nastopila kot demokracijska, kot pooblaščenka ljudstva, zato nam je bila simpatičnejša od vsake druge, ki bi utegnila poskušati demokracijo spraviti ob zaupanje. Nasprotnikom demokracije je Blum zelo olajšal delo. Zatajeno načelo pa se bo maščevalo.

V resnično demokracijski straaki prilizovalci in harlekinji ne morejo nič pomeniti.

potuje po gorah. Hacqueta pa Bučer niti ne omenja. Sicer pa je tudi Anglež Humphry Davy prišel k nam bolj kot botanik-znanstvenik, kakor kot planinec. Med prve prave planince na Slovenskem sploh, torej ne samo prve slovenske planince moramo pa vsekako prišteti Valentina Staniča. Ta je ne samo pri nas doma zgolj iz veselja in ljubezni do gora obhodil znamenitejše vrhove, ampak tudi v Salzburgu. Brez dvoma je tudi Stanič bil tisti, ki je prvi prišel na Veliki Klek, ki ga imenujejo sedaj Nemci najvišjo nemško goro. O tem še govori knjiga »Erschließung der Ostalpen«, medtem ko ga nemški novejši planinski zgodovinarji, kakor Lehner, zamolčujejo. Zakaj, ni težko uganiti: na najvišji nemški gori vendar ni mogel biti prvi Slovenec! Površnost, ki bi je planinski zgodovinar ne smel zagrešiti, izpričuje tudi piščeva opazka, da je Stanič »svoje ture popisoval v nemškem listu »Zeitschrift und Mitteilungen des Deutschen und Österreichischen

Alpenvereins« v letnikih 1885 do 1885«. Pred vsem lista pod tem naslovom sploh nikoli ni bilo, pač pa izdaja Nemško-avstrijsko planinsko društvo vsako leto knjigo »Zeitschrift des DÖAV«, in vsak mesec obzornik »Mitteilungen des DÖAV«. Ne glede na to pa Stanič ne bi bil mogel popisovati svojih tur v eni ali drugi izmed teh publikacij, ker je umrl že leta 1847, torej v času, ko nemško-avstrijskega planinskega društva še bilo ni, saj je celo najstarejše planinsko društvo, angleški »Alpine Club«, bilo ustanovljeno šele deset let pozneje.

Razen Staniča moramo med prve in prave slovenske planince, take namreč, ki so zgolj iz ljubezni do gora zahajali mednje in nanje, vsekako šteti tudi pesnika Valentina Vodnika. Saj je on ne samo prvi pravi slovenski pesnik, ampak tudi prvi naš planinski pesnik. Prav tako spada mednje bohinski kaplan Janez Dežman, ki je l. 1808 napisal vrh Triglava besede, označujoče nekdanj ko danes pravega planinskega duha: »Iz veselja do gora sem prišel gori,« in ki je te besede napisal v slovenskem jeziku.

O kakem zavednem »osvojevalnem german-skem duhu« je mogoče govoriti šele po nastanku novodobnega nacionalizma. Res je, da so zlasti nekatere južnoalpske »sekcije Nemško-avstrijskega planinskega društva zavedno širile nemštvo pri nas in gojile narodno nestrpnost, zlasti v poznejših letih, kajti nedvomno ustanovitelji tega društva niso bili nacionalistični, niti ga niso ustanovili iz nacionalističnih nagibov. Če pa se je pri nas novodobno planinstvo nekoliko kasneje razmahnilo, imamo za to znanstveno določnejšo razlago, kakor je tista iz plemenskega duha porojena. Vzrok je marveč socialni ustroj slovenskega naroda. Pretežno kmečki narod smo bili, le majhen del je živel v mestih. Planinska misel pa, misel iskanja narave in vrnitve k njej, je mogla psihološko in logično nujno nastati le v glavi mestnega prebivalca. Kmetu, živečemu prav sredi narave in v neprestanem boju z njo, se ni bilo treba vračati k njej. Zato ni kmet nikjer alpinist.

Pritrditi pa moramo piscu, ko označuje naše oficielno planinsko delo: »Slovensko planinsko društvo se danes največ bavi z ohranitvijo planinskih poti in oskrbovanjem planinskih koč. Prevzelo je vlogo gospodarstvenika, ni mu pa za oblikovanje planinske miselnosti.«

Vsekako stopa to zadnje pri našem glavnem planinskem društvu nasproti planinskemu »oskrbništvu« tako v ozadije, da ga je le malo opaziti.

Sicer pa je poročilo, ki ga misli pisec še nadaljevati, prepojeno s tistim duhom, ki si ga pravi Slovenci in pravi planinci želimo: z duhom občutene ljubezni do planin, z duhom, ki nam kaže pot do njih in ki šele daje planinskemu gibanju kulturnega človeka vredno vsebino, skratka s pravim planinskim duhom. Želimo samo, da se pri nadaljevanju izogiba zmot, ki kale vsebino.

Opazovalec

Skotski popotnik

Seton Watson je političen pisatelj svetovnega formata. Njegova beseda je upoštevana celo v kabinetih velikih držav. Tvarno neodvisen, strog prijatelj resnice in pravice in zato prijatelj vseh zatiranih narodov, plastično nazoren pisatelj, je svoje dni prav avstrijskim in ogrskim Slovanom mnogo koristil. Prepotoval je vse avstro-ogrske dežele, govoril z zastopniki vseh narodov, ogledoval si je zlasti znamenite »madžarske volitve« od blizu, na licu mesta. Svoja opazovanja in vtiske pa je popisal potem v knjigah, ki jih je obelodanjal pod psevdonimom Scotus Viator — škotski popotnik.

Njegove knjige, brezobzirno stvarne in oprte na strogo dognane podatke in dejstva, so precej razburjale takratne avstrijske in še bolj madžarske politike in državnike. Saj so dokazovale na neovržen način, da je laž tista beseda o enotnosti avstro-ogrske države, o zadovoljnosti njenih narodov, da je zlasti grda laž voljenjenje o narodno enotni in narodno zadovoljni madžarski državi. Kazal je na sredobežne sile v nekdanji Avstro-Ogrski, dopovedoval Nemcem in Madžarom, da more edino pravičnost, ki zahteva enakopravnost narodov, rešiti državo — ali bolje državi — pred razpadom, in svaril...

Vse skupaj pa mu ni prineslo drugega, kakor da ga je madžarska vlada iz Ogrske izgnala. Ta živa pričča madžarske nasilnosti ji je postala preveč neprijetna. Vtaknila je glavo v močvirje svoje korupcije in posilja, kakor noj v pesek. Pa je mislila, da je svet ne vidi...

Toda svet je videl in obračun je prišel. Knjige škotskega popotnika pa so ležale odprte na mizah odločilnih državnikov v veliki vojni.

Tudi po vojni hodi Seton Watson svojo ravno pot resnice in pravice. Tu pa ne smemo pozabiti nekega dogodka, ki kaže vprav neverjetno omejenost naših jugoslovenov.

Leta 1929 je prišel Seton Watson v našo državo, da se pouči o razmerah in zlasti o tem, če so jugoslovanski narodi res tako vneti za jugoslo-

venstvo, kakor se je lagala plačana žurnalja. Da si ga pridobe, so mu pripravljali slovesen sprejem in ponudili častni doktorat belgrajskega vseučilišča.

Kakor da bi bilo mogoče pridobivati može, kakor je Watson, s takimi malotami in jim uspanjiti vest in razum! Madžarska vlada je take prireditve vse bolj razumela, pa ga ni mogla omajati niti za hip.

Toda jugoslovenci bi pač ne bili jugoslovenci, če bi ne presojali vsega sveta s svojega tesnega obzorja in z žabje perspektive koritarskega samoljubja.

Zato so bili jugoslovenci hudo, hudo razočarani nad tem popotnikom iz Škotske. Pomislite, prišel je v Belgrad, poslušal in govoril na desno in levo, pa je častni doktorat — lepo vljudno odklonil. Ker pač ni hotel, da bi prejemal karkoli, zlasti pa časti, iz rok ljudi, ki jih ljudstvo odklanja in sovraži.

Bila je to ena najhujših obsodb jugoslovenskega nacionalstva. Bolela je tem bolj, ker je bilo za ves svet, celo za jugoslovence, dvoje dognano: prvič, da je Seton Watson človek, ki je preučeval naše razmere dolga leta in jih je zato prav natančno poznal; drugič pa, ker je bila njegova poštenost in zanesljivost izven vsakega dvoma.

Te dni se je mudil Seton Watson v Zagrebu. Tam se je razgovarjal z vodečimi hrvaškimi politikami. Odtod je šel v Belgrad, kjer je storil takisto.

Izjave o naših razmerah ni hotel podati javnosti nobene. Kdor te razmere pozna, ga razume...

Pretekli petek je bil Watson tudi v Ljubljani. Ne vemo, če je s kom govoril.

Tudi takrat so znali Hrvatje, Rumuni, Slovaki, Čehi dobiti stike z njim in ga poučevati o svojih razmerah in prizadevah. »Vodeči« slovenski politiki ne. Bali so se menda že zgolj sence protidržavnosti, ki ga je spremljala. Bili smo samo obesek Avstrije. Zato ni čuda, da ni bil svet o nas v času vojne tako rekoč skoraj nič poučen, in če je bil, je bil tudi le zgolj kot o obesku. In zato je tudi bila v miru okrnjena naša domovina, kakor nobena druga.

Zmeraj se dela naša politika izven nas. Ljubljana še zmeraj ni samostojno politično središče, kakor na primer Zagreb ali Bratislava.

Več narodnega ponosa!

Prišedšega na letošnji jesenski velesjem v Ljubljano me je prijatelj zapeljal v gostilno v nizki hiši na Tyrševi cesti. V veži me je zbudila v oči tablica z napisom: **Münchner Hofbräu**. Slovenci pač nimamo svojega piva ali je pa naše zanič, sem si mislil. V sobi zagledam še več takih tablic, zraven pa eno z napisom: **Šintelbraten**. Šment, kakšna jedača je pa to, se razvnamem. Hkrati vjamem v uho dovtip iz gruče kmetov, ki je hudomušno komentirala to čudno »prato«: Kaj vse si gospoda ne izmisli, zdaj jedo že šintarsko prato! Gromek smeh je zabelil šaljivo opazko. »Münchner Bräu« se seveda pije iz lončenih vrčkov, izdelanih v Nemčiji, nemara zato, ker si naši Ribničanje že postiljajo z zlatom in so lončeni vrčki higieničnejši od steklenih, doma izdelanih. Zunaj pogledam, da vidim, kje sem, če nisem morda res kje v Münchenu. Na levi od vhoda spominska plošča Penatov Andreju Smoletu, Prešernovemu prijatelju, zraven »Münchner Hofbräu«, nad vrati pa: »Gostilna Figovec«. — Kranjske klobase so znane daleč po svetu. Prodajajo jih v Trstu, Gradcu, na Dunaju in celo v Münchenu. Ali nikjer še nisem videl napisa: Kranjske klobase, povsod le: Krainer Würste. Sploh se zadnji čas pri nas zelo širi tujejezična reklama, ki bi jo lahko in tudi morala nadomestiti domača slovenska. Brezposelnih grafikov in risarjev je dovolj, tiskarne pa menda tudi nimajo preveč dela. Ali ni skrajno nedosledno, pa tudi smešno, če se poleg tablice »Kupujte domače blago!« šopiri reklama v tujem jeziku? I.

Demokracija tu in tam

»Obzor« poroča o Davidovičevem govoru dne 21. p. m. v Zaječarju. Davidovič je rekel, da more samo demokracija osrečiti državo in je navedel kot vzor demokratični red v predvojni Srbiji. »Obzor« pripominja k temu, da je Davidovič pozabil omeniti, da je bila po naziranju demokratov vidovdanska ustava izraženo demokratična in da so jo zaradi tega pozdravili. Vendar pa demokracija vidovdanske ustave ni osrečila jugoslovenskih državljanih. Dvomljivo je tudi po »Obzoru«, da bi mogla angleška demokracija rešiti vsa politična vprašanja, ki so v Jugoslaviji na dnevnem redu. Demokratična vladavina sama na sebi torej ne more v naših razmerah biti porok, da bo brzo in pravilno rešila naša politična vprašanja.

»Obzor« ima prav in nima prav. Prav ima, če pojmuje demokratično načelo samo zunanje, formalno, mehanično. Vidovdanska ustava je bila tako demokratična — za oko. Ali od prave demokracije, ki zahteva po eni strani, da odločuje ljudstvo, po drugi pa odklanja vsako majorizacijo — od take demokracije je bila vidovdanska ustava tako daleč, da bolj biti ni mogla. Tudi

»Obzor« še najbrž ni pozabil tistih znamenitih volitev pod vidovdansko ustavo, ko je štirinajst muslimanskih poslancev čez noč zginilo s političnega terišča, na njihovo mesto pa so stopili nacionalni Srbi. Ne, ustava, ki je kaj takega omogočala, ni bila nikoli demokratična. In ni mogla biti demokratična pri svojem tesnosrčnem centralizmu, ki ni upošteval niti narodnih posebnosti Slovencev in Hrvatov, niti ni spoštoval jasno izražene njihove volje.

Nejasno nam pa je, kakšne pomisleke ima »Obzor« proti angleški demokraciji. Če misli samo, da ima gotovo tudi ta svoje senčne strani in da bi ne bilo mogoče kar kratko in malo prenesti vseh njenih določil in predpisov k nam, mu radi pritrjujemo. Tembolj, ker je angleška demokracija bolj zasidrana v izročilu, v običajnem pravu, kakor v pisanih zakonih, ki jih skoraj ni. Ali prav nobenega pomisleka ne more imeti pravi prijatelj demokracije, če se prenese angleško demokratično načelo k nam. Kajti to demokratično načelo zahteva selfgovernment, samoupravo prav do najnižje upravne enote, a zahteva obenem tudi navzgor popolno zakonodajno samostojnost vseh narodno, kulturno ali gospodarsko samostojnih ozemelj. Saj mora biti tudi »Obzoru« znano, da je Velika Britanija danes dejansko zvezna država, sestojeca iz velikobritanskega kraljestva in dominionov, in da ima najmanjša teh zveznih držav, Nova Fundlandija, samo 265.000 prebivalcev.

Našim prijateljem!

Naš tednik »Slovenija« je treba razširiti kar največ mogoče. Prepričani smo, da to žele ne le naši dosednji naročniki, ampak vsi prepričani Slovenci. Zato prosimo vse naše naročnike in prijatelje, da naj nam pridobivajo novih naročnikov. To zato, da list tvorno podpro in pa da se slovenska misel čimbolj razširi. Našemu tedniku je treba že zaradi kritja stroškov, ki so veliki, novih plačujočih naročnikov, da ne omagamo.

Naslove novih naročnikov naj pošiljajo naši prijatelji na naslov: **UPRAVA TEDNIKA »SLOVENIJA«, LJUBLJANA, TYRŠEVA CESTA 17.**

Uprava tednika »Slovenija«

Stara pesem

Tudi za Slovenijo se naj nekaj stori, zahteva »Trgovski list« in nadaljuje med drugim:

»Tako dobi Belgrad moderno rečno pristanišče, ki bo veljalo okoli 100 milijonov dinarjev, nadalje je dobil veterinarsko fakulteto, več gimnazijskih poslopij, pripravlja se belgrajski velesjem itd. V Bosni se povečuje Zenica, modernizirajo se železnice, s silo se hoče zgraditi pristanišče v Ploči, uvedli so se motorni vlaki iz Sarajeva v Dubrovnik, gradi se unska železnica itd. V Vojvodini se gradi velika mednarodna avtomobilska cesta, nadalje se bo zgradila v borskem rudniku velika topilnica, napoveduje se velika rafinerija za romunski petrolej, napoveduje se gradba velikanskega mostu čez Donavo, ki bo vezal našo državo z Romunijo, v Dalmaciji se bodo z angleškim denarjem modernizirala pristanišča in še cela vrsta drugih večjih in manjših del je v delu ali pa so na programu, ki se bo tudi izvršil. Vojvodini je poleg tega silno pomagano z državno intervencijo pri nakupu žita, južnim pokrajinam bo dalje pomagano pri vnovčenju češpelj, Bosni in Srbiji je bilo olajšano stanje z zvišanjem odkupnih cen pri tobaku itd.

Samo v Sloveniji smo vseh teh dobrot silno malo deležni, da jih komaj opazimo. Gradi se 9 km dolga železnica Št. Janž—Sevnica, prelaga se

Medenski klanec, na programu je razširjenje ceste Št. Ilj—Maribor, a je bila licitacija zopet razveljavljena, še letos bi se moralo začeti z gradbo vseučiliške knjižnice, ki pa se ne more in ne more res tudi začeti, na programu je tudi avtomobilska cesta Ljubljana—Sušak ter železnica Črnomelj—Vrbovsko, kar pa je vse šele na programu, da nihče ne ve, kdaj se bodo ta dela tudi v resnici začela.

Stara pesem. Pa zmeraj nova. In še bo pela. Prav dotlej bo pela, dokler ne bomo dosegli svoje popolne finančne avtonomije.

Od priznanja k dejanju

Vedno več jih je, ki izražajo zadovoljstvo nad našim listom. Oglašajo se tudi novi naročniki — dokaz, da si misel, ki jo zastopa list, vedno bolj utira pot. S tem so svoje soglasanje praktično potrdili. — Obračamo se še do tistih, ki odlašajo, da storé enako. Simpatije so sicer nekaj lepega, ali samo od njih ne živi nobeno gibanje. Treba je tudi žrtev. Stare naročnike in prijatelje prosimo, naj nam pošljejo naslove oseb, o katerih mislijo, da ga bodo naročile, ako ga jim pošljemo na ogled. Kdor se ne misli naročiti, naj list vrne z opazko: Ne sprejemem. Najlepša hvala vsem, ki se bodo odzvali.

Uprava in uredništvo.

Mali zapiski

Prepovedan časopis.

Minister za notranje stvari je prepovedal uvažati in širiti v naši državi časopis »Neue Fronte«, ki izhaja v Parizu.

Stvarno poročilo o našem listu.

»Hrvatski dnevnik«, glasilo dr. Mačka, prinaša dopis nekega D. Uglešića o »Kmečkem gibanju v Sloveniji«. Dopisnik opisuje nastanek gibanja, njegovo politično in gospodarsko ozadje vseskozi stvarno. Stvarna je v celoti tudi sodba o našem listu v odstavku s podnaslovom »Zbiranje opozicijskih sil«:

»Sledil je 6. januar. Voditelja kmečkega gibanja Pucelj in Marušič zapuščata matico (namreč organizacijo slovenske kmečke stranke, zvezano s hrvaško, ur.), medtem ko ostali uglednejši člani čakajo. Medtem so neodvisni slovenski razumniki ustanovili 1. 1932 nadstrankarski list »Slovenijec«, ki je imel namen, da širi brezkompromisno slovensko misel ter je skušal dobiti somišljenike v vseh taborih. Razume se, da je vodil najhujši boj zoper jugoslovenske nacionaliste, orjunge itd. Pri petomajskih volitvah ne nastopa naravnost, ker je list nestrankski, toda posredno podpira izvenparlamentarno opozicijo.«

Kmečka razdolžitvev.

V zagrebških »Koprivah« beremo ta-le razgovor med kmeti:

»Prijatelj, za petdeset odstotkov so nam znižali dolgove!«

»Bog jih živi, zdaj se bomo spet lahko zadolžili za teh petdeset odstotkov...«

Razširitev radikalne stranke.

Na zboru JRZ v Belgradu zadnjo nedeljo je rekel ministrski predsednik Stojadinović med drugim:

»Posrečilo se nam je, da smo razširili radikalno stranko za Koroščevo SLS in Spahovo JMO. Tisto, kar je bila želja našega velikega učitelja in neumrlega vodje Nikole Pašića, to se je posrečilo nam, njegovim učencem...«

Denar za spomenik.

»Obzor« poroča, da se je takoj po Pašičevi smrti začelo v Sarajevu zbiranje denarja za njegov spomenik. Denarja so nabrali nekaj nad 150 tisoč dinarjev. Sedaj se pa sliši, da je bila od tega zneska vložena v banko samo ena tretjina, ne ve se pa, kaj je z ostalim denarjem.

Urednik in izdajatelj: Karel Andreč v Ljubljani.

NOVA ZALOŽBA V LJUBLJANI R. Z. Z O. Z. KONGRESNI TRG

Priporoča

Ivana Cankarja zbrane spise

19 zvezkov z uvodi in opombami iz Cankarja

Ti spisi niso samo naš najboljše narodni tekst, ampak so najpogumnejša izpoved slovenskega duha

Iz lastne založbe se še posebej priporočajo: F. S. Finžgarjevi zbrani spisi (8 zvezkov); Fr. Stelč, Oris zgodovine umetnosti pri Slovencih; Stanko Vurnik, Uvod v glasbo; Jak. Kelemina, Literarna veđa.

Poseben oddelek za pisarniške potrebščine